

Resource: Termini muhimu (unfoldingWord)

unfoldingWord® Translation Words © 2022 unfoldingWord. Released under CC BY-SA 4.0 license. unfoldingWord® Translation Words has been adapted in the following languages: Tok Pisin, Arabic (عربي), French (Français), Hindi (हिंदी), Indonesian (Bahasa Indonesia), Portuguese (Português), Russian (Русский), Spanish (Español), Swahili (Kiswahili), and Simplified Chinese (简体中文) from unfoldingWord® Translation Words © 2022 unfoldingWord. Released under CC BY-SA 4.0 license by Mission Mutual

Termini muhimu (unfoldingWord)

I

Ikonio

Uhalisia:

Ikonio ulikuwa mji katika sehemu ya kusini ya kati ya nchi ambayo sasa ni Uturuki.

- Katika safari ya kwanza ya umisionari ya Paulo, yeye na Barnaba walikwenda Ikonio baada ya Wayahudi kuwafukuza kutoka mji wa Antiokia.
- Kisha Wayahudi wasioamini na watu wa Mataifa huko Ikonio walipanga kumpiga Paulo na wafanyakazi wenzake kwa mawe, lakini walikimbilia mji wa karibu wa Listra.
- Baada ya hapo, watu kutoka Antiokia na Ikonio walifika Listra na kuwachochea watu huko kumpiga Paulo kwa mawe.

(Mapendekezo ya Tafsiri: Jinsi ya Kutafsiri Majina)

(Tazama pia: Barnaba, Listra, jiwe.)

Marejeleo ya Biblia:

- [2 Timotheo 3:10-13](#)
- [Matendo 14:1](#)
- [Matendo 14:19-20](#)
- [Matendo 16:1-3](#)

Data ya Neno:

- Strong's: G24300

Ikulu

Ufafanuzi:

Neno "ikulu" linahusu jengo au nyumba ambapo mfalme aliishi, pamoja na wanafamilia wake na watumishi.

- Kuhani mkuu pia aliishi katika jumba la kifalme, kama ilivyotajwa katika Agano Jipya.
- Majumba ya kifalme yalikuwa ya kupambwa sana, na usanifu na samani nzuri.
- Majengo na fanicha za ikulu yalijengwa kwa mawe au mbao, na mara nyingi yalifunikwa na mbao za gharama kubwa, dhahabu, au pembe za ndovu.
- Watu wengine wengi pia waliishi na kufanya kazi katika jumba la kifalme, ambalo kwa kawaida lilijumuisha majengo kadhaa na viwanja vya ndani.

(Tazama pia: ua, KUHANI MKUU, mfalme)

Marejeleo ya Biblia:

- [2 Mambo ya Nyakati 28:7-8](#)
- [2 Samweli 11:2-3](#)
- [Danieli 5:5-6](#)
- [Mathayo 26:3-5](#)
- [Zaburi 45:8](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H0759, H1002, H1004, H1055, H1406, H1964, H1965, G08330, G09330, G42320

Iliyoharibika*Ufafanuzi:*

Neno "iliyoharibika" au "uharibifu" linamaanisha kuwa na mali au ardhi iliyoharibiwa au kuangamizwa. Pia mara nyingi linajumuisha kuharibu au kuwakamata watu wanaoishi kwenye ardhi hiyo.

- Hii inahusu uharibifu mkubwa na wa kina.
- Kwa mfano, mji wa Sodom uliharibiwa na Mungu kama adhabu kwa dhambi za wakazi wake.
- Neno "uharibifu" linaweza pia kumaanisha kusababisha huzuni kubwa ya kihisia inayosababishwa na adhabu au uharibifu.

Mapendekezo ya Tafsiri

- Neno "kuharibu" linaweza kutafsiriwa kama "kuangamiza kabisa" au "kuharibu kikamilifu."
- Kulingana na muktadha, "uharibifu" unaweza kumaanisha "uharibifu kamili," "uharibifu wa jumla," au "janga."

(Tazama pia: uharibifu wa mazingira)

Marejeleo ya Biblia:

- [Danieli 8:24-25](#)
- [Yeremia 4:13](#) [Hesabu 21:30](#)
- [Sefania 1:13](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H1110, H1238, H2721, H1826, H3615, H3772, H4875, H7701, H7703, H7722, H7843, H8074, H8077

Imani*Ufafanuzi:*

Kwa ujumla, neno "imani" linamaanisha mtazamo, uaminifu au kujiamini kwa mtu au kitu.

- "Kuwa na imani" kwa mtu ni kuamini kwamba kile anachosema na kufanya ni kweli na cha kuaminika.
- "Kuwa na imani katika Yesu" kunamaanisha kuamini mafundisho yote ya Mungu kuhusu Yesu. Hasa inamaanisha kwamba watu wanamwamini Yesu na dhabihu yake ili kuwasafisha kutoka kwa dhambi zao na kuwaokoa kutoka kwa adhabu wanayostahili kwa sababu ya dhambi zao.
- Imani ya kweli au imani katika Yesu itamfanya mtu kuzaa matunda mazuri ya kiroho au tabia kwa sababu Roho Mtakatifu anaishi ndani yake.
- Mara nyingine "imani" inarejelea kwa ujumla mafundisho yote kuhusu Yesu, kama ilivyo katika msemu "ukweli wa imani."
- Kwenye muktadha kama vile "hifadhi imani" au "acha imani," neno "imani" linamaanisha hali au hali ya kuamini mafundisho yote kuhusu Yesu.

Mapendekezo ya Tafsiri:

- Kwenye muktadha fulani, "imani" inaweza kutafsiriwa kama "mtazamo" au "ushawishi" au "kujamini" au "kuamini."
- Kwa baadhi ya lugha, maneno haya yatatafsiriwa kwa kutumia aina za kitenzi "amini." (Tazama: nomino za dhahania)
- Usemi "hifadhi imani" unaweza kutafsiriwa kama "endelea kuamini Yesu" au "endelea kumwamini Yesu."
- Sentensi "wanapaswa kushikilia ukweli wa kina wa imani" inaweza kutafsiriwa kuwa "wanapaswa kuendelea kuamini mambo yote ya kweli kuhusu Yesu ambayo wamefundishwa."

- Usemi "mwanangu wa kweli katika imani" unaweza kutafsiriwa kama "ambaye ni kama mwanangu kwa sababu nilimfundisha kumwamini Yesu" au "mwanangu wa kweli wa kiroho, ambaye anaamini Yesu."

(Tazama pia: amini, aminifu)

Marejeleo ya Biblia:

- [2 Timotheo 4:7](#)
- [Matendo 6:7](#)
- [Wagalatia 2:20-21](#)
- [Yakobo 2:20](#)

Mifano kutoka kwa hadithi za Biblia:

- **5:6** Wakati Isaka alikuwa kijana, Mungu alimjaribu imani ya Abrahamu kwa kusema, "Mchukue Isaka, mwanao wa pekee, na umchinje kama dhabihu kwangu."
- **31:7** Kisha Yesu akamwambia Petro, "Wewe mtu wa **imani** ndogo, Kwa nini ulitilia shaka?"
- **32:16** Yesu akamwambia, "**Imani** yako imekuponya. Nenda kwa amani."
- **38:9** Kisha Yesu akamwambia Petro, "Shetani anataka kuwachukua nyote, lakini nimekuombea, Petro, ili **imani** yako isishindwe."

Data ya Neno:

- Strong's: H0529, H0530, G16800, G36400, G41020, G60660

Imani

Ufafanuzi:

Kuamini kitu au mtu ni kuamini kwamba kitu hicho au mtu huyo ni wa kweli au wa kutegemewa. Imani hiyo pia inaitwa "uaminifu." Mtu "anayeaminika" ni yule unayeweza kumwamini kufanya na kusema kile ambacho ni sahihi na cha kweli, na kwa hivyo ni yule ambaye ana sifa ya "uaminifu."

- Imani inahusiana kwa karibu na Imani. Ikiwa tunamwamini mtu, tuna imani katika mtu huyo kufanya kile walichoahidi kufanya.
- Kumwamini mtu pia kunamaanisha kumtegemea mtu huyo.
- Kuamini Yesu maana yake ni kuamini kwamba yeye ni Mungu, kuamini kwamba alikufa msalabani kulipia dhambi zetu, na kumtegemea atuokoe.
- "Usemi wa kuaminika" unarejelea kitu kilichosemwa ambacho kinaweza kutegemewa kuwa cha kweli.

Mapendekezo ya Tafsiri:

- Njia za kutafsiri "imani" zinaweza kujumuisha "amini" au "kuwa na imani" au "kuwa na ujasiri" au "kutegemea."
- Kifungu "Weka imani yako katika" kinafanana sana kwa maana na "amini katika."
- Neno "aminifu" linaweza kutafsiriwa kama "wa kutegemewa" au "wa kuaminika" au "anaweza kuaminiwa kila wakati."

(Tazama pia: amini, kujiamini, imani, Mwaminifu, kweli)

Marejeleo ya Biblia:

- [1 Mambo ya Nyakati 9:22-24](#)
- [1 Timotheo 4:9](#)
- [Hosea 10:12-13](#)
- [Isaya 31:1-2](#)
- [Nehemia 13:13](#)
- [Zaburi 31:5](#)
- [Tito 3:8](#)

Mifano kutoka kwenye hadithi za Biblia:

- **12:12** Wakati Waisraeli walipoona kwamba Wamisri walikuwa wamekufa, walimwamini Mungu na kuamini kwamba Mose alikuwa nabii wa Mungu.
- **14:15** Yoshua alikuwa kiongozi mzuri kwa sababu alimwamini na kumtii Mungu.
- **17:2** Daudi alikuwa mtu mnyenyekevu na mwenye haki ambaye alimuamini na kumtii Mungu.
- **34:6** Kisha Yesu alisimulia hadithi kuhusu watu ambao **waliamini** katika matendo yao mema na kuwadharau watu wengine.

Data ya Neno:

- Strong's: H0539, H0982, H1556, H2620, H2622, H3176, H4009, H4268, H7365, G16790, G38720, G39820, G40060, G41000, G42760

Inama*Ufafanuzi:*

Kuinamisha kunamaanisha kuinama ili kuonyesha heshima na unyenyekevu kwa mtu. "Kuinama chini" kunamaanisha kuinama au kupiga magoti chini sana, mara nyingi na uso na mikono kuelekea chini.

- Maneno mengine ni pamoja na "inamisha goti" (kumaanisha kupiga magoti) na "inamisha kichwa" (kumaanisha kuinamisha kichwa mbele kwa heshima ya unyenyekevu au kwa huzuni).
- Kupiga magoti pia inaweza kuwa ishara ya dhiki au maombolezo. Mtu ambaye "ameinama" ameletwa katika hali ya unyenyekevu wa chini.
- Mara nyingi mtu atainama mbele ya mtu aliye na hadhi ya juu au umuhimu mkubwa zaidi, kama vile wafalme na watawala wengine.
- Kuinama mbele ya Mungu ni ishara ya ibada kwake.
- Kwenye Biblia, watu walimsujudia Yesu walipotambua kutoka kwa miujiza yake na mafundisho kwamba alitoka kwa Mungu.
- Biblia inasema kwamba Yesu atakaporudi siku moja, kila mtu atapiga goti kumwabudu.

Mapendekezo ya Tafsiri:

- Kulingana na muktadha, neno hili linaweza kutafsiriwa kwa neno au kifungu kinachomaanisha "inama mbele" au "inamisha kichwa" au "piga magoti."
- Neno "inama" linaweza kutafsiriwa kama "piga magoti" au "jilaze kifudifudi."
- Lugha zingine zitakuwa na njia zaidi ya moja ya kutafsiri neno hili, kulingana na muktadha.

(Tazama pia: mnyenyekevu, ibada)

Marejeleo ya Biblia:

- [2 Wafalme 5:18](#)
- [Kutoka 20:5](#)
- [Mwanzo 24:26](#)
- [Mwanzo 44:14](#)
- [Isaya 44:19](#)
- [Luka 24:5](#)
- [Mathayo 2:11](#)
- [Ufunuo 3:9](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H0086, H3721, H3766, H5753, H5791, H6915, H7743, H7812, H7817, G11200, G25780, G28270, G40980

Isaka*Uhalisia:*

Isaka alikuwa mwana pekee wa Abrahamu na Sara. Mungu alikuwa na ahadi ya kuwapa mtoto ingawa walikuwa wazee sana.

- Jina "Isaka" linamaanisha "anacheka." Wakati Mungu alimwambia Abrahamu kwamba Sara angezaa mtoto wa kiume, Abrahamu alicheka kwa sababu wote wawili walikuwa wazee sana. Baadaye kidogo, Sara pia alicheka aliposikia habari hii.
- Lakini Mungu alitimiza ahadi yake na Isaka alizaliwa kwa Abrahamu na Sara katika uzee wao.
- Mungu alimwambia Abrahamu kwamba agano alilofanya na Abrahamu lingekuwa pia kwa Isaka na kizazi chake milele.
- Wakati Isaka alikuwa kijana, Mungu alimjaribu Abrahamu kwa kuamuru amtote Isaka kama dhabihu.
- Mwana wa Isaka, Yakobo, alikuwa na wana kumi na wawili ambao vizazi vyao baadaye vilikuwa makabila kumi na mawili ya taifa la Israeli.

(Mapendekezo ya Tafsiri: Jinsi ya Kutafsiri Majina)

(Tazama pia: Abrahamu, mzao, umilele, timiza, Yakobo, Sara, kabila kumi na mbili za Israeli)

Marejeleo ya Biblia:

- [Wagalatia 4:28–29](#)
- [Mwanzo 25:9–11](#)
- [Mwanzo 25:19](#)
- [Mwanzo 26:1](#)
- [Mwanzo 26:8](#)
- [Mwanzo 28:1–2](#)
- [Mwanzo 31:18](#)
- [Mathayo 8:11–13](#)
- [Mathayo 22:32](#)

Mifano kutoka kwa hadithi za Biblia:

- **5:4** “Mke wako, Sara, atapata mtoto wa kiume—atakuwa mwana wa ahadi. Mpe jina **Isaka**.”
- **5:6** Wakati **Isaka** alipokuwa kijana, Mungu alimjaribu Abrahamu kwa kusema, “Mchukue **Isaka**, mwanao wa pekee, na umchinje kama dhabihu kwangu.”
- **5:9** Mungu alikuwa ametoa kondoo-dume kuwa dhabihu badala ya **Isaka**.
- **6:1** Wakati Abrahamu alipokuwa mzee sana na mwanawe, **Isaka**, alikuwa amekua kuwa mtu mzima, Abrahamu alimtuma mmoja wa watumishi wake kurudi kwenye nchi ambako jamaa zake waliishi ili kumtafutia mke mwanawe, **Isaka**.
- **6:5** **Isaka** alisali kwa ajili ya Rebeka, na Mungu alimruhusu kupata ujauzito wa mapacha.
- **7:10** Kisha **Isaka** alikufa, na Yakobo na Esau wakamzika. Ahadi za agano Mungu alizokuwa ameahidi kwa Abrahamu na kisha kwa **Isaka** sasa zilipitishwa kwa Yakobo.

Data ya Neno:

- Strong's: H3327, H3446, G24640

Isakari*Uhalisia:*

Isakari alikuwa mwana wa tisa wa Yakobo na mwana wa tano wa Lea. Wazao wake walikuwa moja ya makabila ya Israeli.

- Kabila alikotoka alijulikana kama "kabila la Isakari" au "Isakari."
- Maana ya jina haijulikani, lakini linafanana na neno la Kiebrania linalomaanisha "malipo, kuajiri."
- Kabila la Isakari liliishi katikati ya Kanaani, kusini magharibi mwa Bahari ya Galilaya. Ardhi ya Isakari ilipakana na ardhi za Naftali, Zabuloni, Manase, na Gadi.

(Mapendekezo ya Tafsiri: Jinsi ya Kutafsiri Majina)

(Tazama pia: Makabila Kumi na Mawili ya Israeli, Yakobo, Lea)

Marejeleo ya Biblia:

- [Mwanzo 30:18](#)
- [Kutoka 1:1–5](#)
- [Ezekieli 48:23–26](#)
- [Yoshua 17:10](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H3485, G24660

Isaya*Uhalisia:*

Isaya alikuwa nabii wa Mungu ambaye alitabiri wakati wa utawala wa wafalme wanne wa Yuda: Uzia, Yothamu, Ahazi, na Hezekia.

- Aliishi Yerusalemu wakati Waashuru walipokuwa wakishambulia mji, wakati wa utawala wa Hezekia.
- Kitabu cha Agano la Kale cha Isaya ni moja ya vitabu vikuu vya Biblia.
- Isaya aliandika unabii mwingi ambao ulitimia alipokuwa bado hai.
- Isaya anajulikana hasa kwa unabii alioandika kuhusu Masihi ambao ulitimia miaka 700 baadaye wakati Yesu alikuwa akiishi duniani.
- Yesu na wanafunzi wake walinukuu unabii wa Isaya kuwafundisha watu kuhusu Masihi.

(Mapendekezo ya Tafsiri: Jinsi ya Kutafsiri Majina)

(Tazama pia: Ahazi, Ashuru, Kristo, Hezekia, Yothamu, Yuda, nabii, Uzia)

Marejeleo ya Biblia:

- [2 Wafalme 20:1-3](#)
- [Matendo 28:26](#)
- [Isaya 1:1](#)
- [Luka 3:4](#)
- [Marko 1:1](#)
- [Marko 7:6](#)
- [Mathayo 3:3](#)
- [Mathayo 4:14](#)

Mifano kutoka hadithi za Biblia:

- **21:9** Nabii **Isaya** alitabiri kwamba Masihi angezaliwa na bikira.
- **21:10** Nabii **Isaya** alisema Masihi angeishi Galilaya, kuwafariji watu waliovunjika moyo, na kutangaza uhuru kwa wafungwa na kuwaachilia huru waliofungwa.
- **21:11** Nabii **Isaya** pia alitabiri kwamba Masihi angechukiwa bila sababu na kukataliwa.
- **21:12** **Isaya** alitabiri kwamba watu wange mtupia mate, kumdhihaki, na kumpiga Masihi.
- **26:2** Walimkabidhi (Yesu) gombo la nabii **Isaya** ili asome kutoka humo. Yesu alifungua gombo na kusoma sehemu ya hiyo kwa watu.
- **45:8** Wakati Filipo alipokaribia gari la farasi, alimsikia Mweethiopia akisoma kutoka kwa kile nabii **Isaya** aliandika.
- **45:10** Filipo alimweleza Mwethiopia kwamba **Isaya** alikuwa anaandika kuhusu Yesu.

Data ya Neno:

- Strong's: H3470, G22680

Ishara

Ufafanuzi:

Neno "ishara" kwa kawaida linarejelea kitu, tukio, au kitendo kinachowasilisha maana maalum.

- Kwenye Biblia, ishara wakati mwingine hutolewa kuhusiana na ahadi au agano ambalo Mungu ameweka:
  - Kitabu cha Mwanzo kinaelezea upinde wa mvua ambao Mungu aliumba angani kama ishara (au ukumbusho) kwake mwenyewe kwamba ana ahadi hatakaa tena kuangamiza uhai wote kwa Gharika ya ulimwengu mzima.
  - Katika kitabu cha Mwanzo, Mungu aliwaamuru Waisraeli kuwatahiri wana wao kama ishara (au kiashiria) ya kwamba alikuwa ameweka agano lake nao.
- Alama zinaweza kufichua au kuashiria kitu:
  - Kitabu cha Luka kinaeleza kwamba malaika aliwapa wachungaji ishara ambayo ingewasaidia kujua ni mtoto gani huko Bethlehemu alikuwa Masihi aliyezaliwa.
  - Yuda alimbusu Yesu kama ishara kwa viongozi wa kidini kwamba Yesu ndiye waliyepaswa kukamata.
- Alama zinaweza kuthibitisha kwamba kitu ni kweli:
  - Kitabu cha Kutoka kinaelezea mapigo yaliyoharibu Misri kama ishara zilizodhihirisha Mungu ni nani na kuthibitisha kwamba alikuwa mkuu kuliko Farao na miungu ya Wamisri.
  - Kitabu cha Matendo kinaelezea miujiza iliyofanywa na manabii na mitume kama ishara zilizothibitisha kuwa walikuwa wakizungumza ujumbe wa Mungu.

- Kitabu cha Yohana kinaelezea miujiza ambayo Yesu alifanya kama ishara zilizothibitisha kwamba yeye alikuwa kweli Masihi.

Mapendekezo ya Tafsiri:

- Usemi wa mara kwa mara "ishara na maajabu" unaweza kutafsiriwa kama "uthibitisho na miujiza" au "kazi za miujiza zinazoonyesha nguvu za Mungu" au "miujiza ya kushangaza inayoonyesha jinsi Mungu alivyo Mkuu."
- Kulingana na muktadha wake, "ishara" inaweza pia kutafsiriwa kama "ishara" au "alama" au "chapa" au "ushahidi" au "uthibitisho" au "ishara ya mkono."
- Kusema "kufanya ishara kwa mikono" pia kunaweza kutafsiriwa kama "kuashiria kwa mikono" au "kufanya ishara kwa mikono" au "kufanya ishara."
- Kwenye baadhi ya lugha, kunaweza kuwa na neno moja kwa "ishara" inayothibitisha jambo na neno tofauti kwa "ishara" ambayo ni muujiza.

(Tazama pia: muujiza, kasisi, Yesu, agano, tahiri)

Marejeleo ya Biblia:

- [Matendo 2:18-19](#)
- [Kutoka 4:8-9](#)
- [Kutoka 31:12-15](#)
- [Mwanzo 1:14](#)
- [Mwanzo 9:12](#)
- [Yohana 2:18](#)
- [Luka 2:12](#)
- [Marko 8:12](#)
- [Zaburi 89:5-6](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H0226, H0852, H2368, H2858, H4150, H4159, H4864, H5251, H5824, H6161, H6725, H6734, H7560, G03640, G08800, G12130, G12290, G17180, G17300, G17320, G17700, G39020, G41020, G45910, G45920, G49530, G49730, G52800

Ishmaeli

Ishmaeli, Mwismaeli

Uhalisia:

Ishmaeli alikuwa mwana wa Abrahamu na Hajiri, mtumwa wa Misri. Kulikuwa na wanaume wengine kadhaa katika Agano la Kale waliokuwa na jina Ishmaeli.

- Jina "Ishmaeli" linamaanisha "Mungu anasikia."
- Mungu aliahidi kumbariki mwana wa Abrahamu, Ishmaeli, lakini hakuwa mwana ambaye Mungu alikuwa na ahadi ya kuanzisha agano Naye.
- Mungu aliwalinda Hajiri na Ishmaeli walipotumwa jangwani.
- Wakati Ishmaeli alipokuwa akiishi katika jangwa la Parani, alimuoa mwanamke kutoka Misri.
- Ishmaeli mwana wa Nethania alikuwa afisa wa jeshi kutoka Yuda ambaye aliongoza kundi la wanaume kumuua gavana aliyeteuliwa na mfalme wa Babeli, Nebukadneza.
- Kulikuwa pia na wanaume wengine wanne waliotajwa kama Ishmaeli katika Agano la Kale.

(Mapendekezo ya Tafsiri: Jinsi ya Kutafsiri Majina ya Watu)

(Tazama pia: Abrahamu, Babuloni, Agano, Jangwa, Misri, Hajiri, Isaka, Nebukadneza, Parani, Sara)

Marejeleo ya Biblia:

- [1 Mambo ya Nyakati 1:28-31](#)
- [2 Mambo ya Nyakati 23:1](#)
- [Mwanzo 16:12](#)
- [Mwanzo 25:9-11](#)
- [Mwanzo 25:16](#)
- [Mwanzo 37:25-26](#)

Mifano kutoka kwenye hadithi za Biblia:

- **5:2** Kwa hiyo Abram alimuoa Hajiri. Hajiri alizaa mtoto wa kiume, na Abram akamwita jina lake **Ishmaeli**.
- **5:4** "Nitafanya **Ishmaeli** kuwa taifa kubwa pia, lakini agano langu litakuwa na Isaka."

Data ya Neno:

- Strong's: H3458, H3459

Israeli

Uhalisia:

Neno "Israeli" ni jina ambalo Mungu alimpa Yakobo. Mara nyingi linarejelea taifa lililotokana na uzao wake.

- Jina Israeli labda linamaanisha "Yeye anapambana na Mungu."
- Wazao wa Yakobo walijulikana kama "wana wa Israeli" au "watu wa Israeli" au "taifa la Israeli" au "Waisraeli."
- Mungu alifanya agano lake na watu wa Israeli. Walikuwa ni watu wake waliochaguliwa.
- Taifa la Israeli lilikuwa na makabila kumi na mawili.
- Mara baada ya Mfalme Solomoni kufariki, Israeli iligawanyika katika falme mbili: ufalme wa kusini, uitwao "Yuda," na ufalme wa kaskazini, uitwao "Israeli."
- Mara nyingi neno "Israeli" linaweza kutafsiriwa kama "watu wa Israeli" au "taifa la Israeli," kulingana na muktadha.

(Tazama pia: Yakobo, ufalme wa Israeli, Yuda, taifa, makabila kumi na mawili ya Israeli)

Marejeleo ya Biblia:

- [1 Mambo ya Nyakati 10:1](#)
- [1 Wafalme 8:2](#)
- [Matendo 2:36](#)
- [Matendo 7:24](#)
- [Matendo 13:23](#)
- [Yohana 1:49-51](#)
- [Luke 24:21](#)
- [Marko 12:29](#)
- [Mathayo 2:6](#)
- [Mathayo 27:9](#)
- [Wafilipi 3:4-5](#)

Mifano kutoka kwa hadithi za Biblia:

- **8:15** Wazao wa wana kumi na wawili wakawa makabila kumi na mawili ya **Israeli**.
- **9:3** Wamisri waliwalazimisha **Waisraeli** kujenga majengo mengi na hata miji mizima.
- **9:5** Mwanamke mmoja **Mwisraeli** alijifungua mtoto wa kiume.
- **10:1** Walisema, "Hivi ndivyo Mungu wa **Israeli** anavyosema, 'Waachie watu wangu waende!'"
- **14:12** Lakini licha ya haya yote, watu wa **Israeli** walilalamika na kunung'unika dhidi ya Mungu na dhidi ya Mose.
- **15:9** Mungu alipigania **Israeli** siku hiyo. Aliwafanya Waamori kuchanganyikiwa na alituma mawe makubwa ya mvua ya mawe yaliyowaua Waamori wengi.
- **15:12** Baada ya vita hii, Mungu alitoa kila kabila la **Israeli** sehemu yake ya Nchi ya Ahadi. Kisha Mungu akawapa **Waisraeli** amani katika mipaka yao yote.

- **16:16** Kwa hiyo Mungu aliadhibu __Israeli__ tena kwa kuabudu sanamu.
- **43:6** “Enyi watu wa **Israeli**, Yesu alikuwa mtu aliyefanya ishara na maajabu mengi kwa nguvu za Mungu, kama mlivyoona na tayari mnajua.”

Data ya Neno:

- Strong's: H3478, H3479, H3481, H3482, G09350, G24740, G24750

Ita-Sema Kwa Sauti Kubwa

Ufafanuzi:

Maneno "ita" na "ita kwa sauti kubwa," katika muktadha huu, yanamaanisha kuzungumza kwa sauti ya juu.

- Kumwita mtu kunamaanisha kupiga kelele, kutangaza, au kuzungumza kwa sauti kubwa. Pia inaweza kumaanisha kumwomba mtu msaada, hasa Mungu.
- Kwenye baadhi ya muktadha, maneno "ita" na "ita nje" yanamaanisha kuomba msaada kwa sauti ya juu.

Mapendekezo ya Tafsiri:

- Usemi "kukuita" unaweza kutafsiriwa kama "kuomba msaada" au "kuitwa kwa dharura."
- Wakati Biblia inasema kwamba Mungu ametuita kuwa watumishi wake, hii inaweza kufasiriwa kama "alituchagua kwa makusudi" au "alituteua" kuwa watumishi wake.
- "Lazima umwite kwa jina lake" pia inaweza kutafsiriwa kama "lazima umpe jina."
- "Jina lake linaitwa" linaweza pia kutafsiriwa kama "jina lake ni" au "anaitwa."
- "Kuita" inaweza kumaanisha "sema kwa sauti kubwa" au "piga kelele." Hakikisha tafsiri hii haisikiki kama mtu mwenye hasira.
- Usemi "wito wako" unaweza kutafsiriwa kama "kusudi lako" au "kusudi la Mungu kwako" au "kazi maalum ambayo Mungu amekupangia."
- Kuita "jina la Bwana" kunaweza kufasiriwa kama "tafuta Bwana na kumtegemea" au "mtumaini Bwana na kumtii."
- Kusema "kuitisha" kitu kunaweza kutafsiriwa kama "kudai," "kuomba," au "kuamuru."
- Usemi "umeitwa kwa jina langu" unaweza kutafsiriwa kama "nimekupa jina langu ili kuonyesha kuwa wewe ni wangu."

- Wakati Mungu anasema, “Nimekuita kwa jina,” hii inaweza kufasiriwa kama “Ninakujua na nimekuteua.”

(Tazama pia: omba, lia, kuitwa ili kuwaita, ita jina)

Marejeleo ya Biblia:

Data ya Neno:

- Strong's: H0559, H2199, H4744, H6817, H7121, H7123, H7769, H7773, G01540, G03630, G14580, G15280, G19410, G19510, G20280, G20460, G25640, G28210, G28220, G28400, G29190, G30040, G31060, G33330, G33430, G36030, G36860, G36870, G43160, G43410, G43770, G47790, G48670, G54550, G55370, G55810